

การตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ Political Awareness of Cambodians Living in Samutprakarn Province

Ven. Sothearith Sum

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Political Science students, Faculty of Social Sciences,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 399 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง และวิเคราะห์และสังเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ผลการศึกษวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ภาวะทางการเมืองของผู้สมัครและผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ข่าวด้านข้อมูลความรู้ และจิตสำนึกของการที่จะพยายามจรรโลงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
- 2) วัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม และน้ำใจนักกีฬา โดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของการเลือกตั้ง และ
- 3) การจัดหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นในการบ่มเพาะจิตสำนึกเรื่องอุดมการณ์ จริยธรรมทางการเมือง มารยาททางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: การตื่นตัวทางการเมือง, ชาวกัมพูชา, จังหวัดสมุทรปราการ

Abstract

This research article objective. To propose guidelines for the political awakening of Cambodians residing in Samutprakarn Province. It is a research method. Quantitative research the population and sample were 399 Cambodians residing in Samutprakarn Province. And qualitative research the data was collected from interviews with 20 key informants. And analyze and synthesize the results and present the data by descriptive method. The results of the research study found that:

Factors affecting the political awareness of Cambodians living in Samutprakarn Province were of 3:

- 1) Runner's and voter's maturity, news and information of knowledge and consciences to promote democratic form of government,
- 2) Political culture emphasizing right, freedom, equality, justice and sportive spirit to abide by the rules and regulations of election, and
- 3) Curriculum development for ideally democratic political awareness, ideology, political ethics, political behavior and process implanting.

Keywords: Political Awareness, Cambodians, Samutprakarn Province

บทนำ

ประชากรโลกอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมประเทศ โดยมีการปกครองตามระบอบการปกครอง 2 ระบบใหญ่ด้วยกัน คือ ระบบเผด็จการสังคมนิยมและระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย นับว่าเป็นระบอบการปกครองที่ประชากรโลกส่วนใหญ่นิยมนำไปใช้กันมากที่สุด เพราะเป็นระบอบการปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพของประชาชน พลเมือง มีความเสมอภาคกัน หรือเรียกว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน และอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนนั่นเอง

ลักษณะการยึดติดอำนาจของชนชั้นนำหรือผู้ปกครองที่มีบุญบารมีสูงเช่นนี้เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (The Subject Political Culture) โดยประชาชนส่วนใหญ่ถูกปลูกฝังและถ่ายทอด วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมที่ยึดมั่นในอำนาจของผู้ปกครอง เป็นสำคัญ แม้แต่ระบบการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมให้ประชาชน มีวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย ก็ยังจำกัดเฉพาะแวดวงนักศึกษาวิชารัฐศาสตร์ โดยชนชั้นปกครองไม่ได้สนใจที่จะพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงสิทธิความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจจากพระมหากษัตริย์ไปสู่กลุ่มชนชั้นนำหรือขุนนางเท่านั้น ยังไม่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนให้เป็นประชาธิปไตยแต่อย่างใด (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549)

การให้ความสำคัญกับการศึกษากับเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง และการกล่อมเกลารเรียนรู้ทางการเมือง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะถือเป็นตัวแปรมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะวัฒนธรรมทางการเมืองนั้นมีรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมสังคม แต่ยังคงพบว่าสังคมไทยมีวัฒนธรรมสังคมบางอย่างที่ขัดกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย เช่น ความเชื่อเรื่องสถานะของคนในสังคมที่ลดหลั่นแตกต่างกันตามกรรมหรือกุศลที่สั่งสมมาต่างกัน รวมถึงการสอนให้เคารพอาวุโสอย่างเคร่งครัด เพราะฉะนั้น เรื่องความเสมอภาคในแง่ประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งยอมรับได้ยากหรือแม้แต่ค่านิยมหรือทัศนคติเรื่อง “เวลา” ในแง่ความอดทนอดกลั้น ที่มักจะรอคอยหรือมีความคาดหวังที่จะมีชีวิตที่ดีในชาติหน้า โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องที่ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบ ซึ่งส่งผลต่อ วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน คือ การขาดความตื่นตัวทางการเมืองในแง่การเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อแบ่งสรรทรัพยากรมาแก้ปัญหาความต้องการได้ (ลิขิต อีร์เวคิน, 2529: 22) ด้วยเหตุนี้ กระบวนการกล่อมเกลารเรียนรู้ทางสังคมและทางการเมือง จึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ให้นำไปสู่การพัฒนาการเมืองต่อไปได้ โดยเฉพาะการอบรมในเรื่องความรู้ ค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่เรียกว่า “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Political Self)” ซึ่งจะมีส่วนอย่างสำคัญในการผลักดันให้สังคมนั้นสามารถพัฒนาความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน และที่สำคัญจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืนได้ (ลิขิต อีร์เวคิน, 2549)

การปลูกเร้าให้ตื่นตัวทางการเมือง จึงเป็นเรื่องของการปลูกจิตสำนึกผู้คนให้หันมาตื่นตัวสนใจกับปัญหาบ้านเมืองโดยผ่านสื่อต่างๆ เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติให้รู้จักมองสภาพความเป็นจริงทางสังคมรอบตัวและเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตน หรือก็คือ เปลี่ยนความเข้าใจตัวเองให้กลายเป็นผู้กระทำการทางการเมือง

ที่สามารถเข้าร่วมมีบทบาททำให้การเมืองเปลี่ยนแปลงได้ เพราะมีเช่นนั้นหากประชาชนยังมีความคิดค่านิยมที่ขอบผากความหวังไว้กับคนมีอำนาจ ก็ย่อมไม่สามารถทำให้เกิดการตื่นตัวของประชาชนอย่างแท้จริงได้ จึงต้องช่วยกันรณรงค์ให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจต่อการจัดตั้งองค์กรเพื่อเรียกร้องผลักดันการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปทางการเมือง รวมทั้งการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการปฏิรูปทางสังคม เช่น การปฏิรูปการศึกษา สื่อสารมวลชน การเลี้ยงดูลูกและการสร้างค่านิยมให้คนนับถือสิทธิเสรีภาพโดยผ่านการจัดประชุมเวทีต่างๆ และการแลกเปลี่ยนผ่านรายการ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขนานใหญ่ที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้น (วิทยากร เชียงกูล, 2563)

ระบอบประชาธิปไตยได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ที่เห็นได้ชัด คือการที่ภาคประชาชน หรือภาคพลเมืองเข้าร่วมกันวิเคราะห์แลกเปลี่ยน ถกเถียงกันเพื่อนำเสนอแนวคิดของตนในการสร้างนโยบายที่เหมาะสมสำหรับตนเอง หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ คือกระบวนการที่ให้ประชาชนทุกคนหรือภาคพลเมืองได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และตอบสนองข้อเรียกร้องเพื่อให้ตัวแทนของตนหรือรัฐบาลนำไปปฏิบัติต่อไป การมีส่วนร่วมในการเมืองของประชาชนจึงสามารถทำได้หลายรูปแบบ รูปแบบที่หลากหลายเหล่านี้ได้ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กว้างขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสสื่อสารกับรัฐมากยิ่งขึ้น ได้มีโอกาสในการสื่อสารและสานผลประโยชน์ร่วมกัน ทำให้การดำเนินนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นประเด็นสาธารณะที่ทุกคน ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญและสนใจที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้เปลี่ยนข้อความคิดที่ว่า การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของ “นักการเมือง” ไปสู่การเป็น “เรื่องของคน” ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สภาพเร้าระดมทางสังคม ถ้าสังคมมีการเร้าระดมทางสังคมต่ำ หมายความว่า ราษฎรที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อมวลชนก็มีน้อย การพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำ สิ่งเหล่านี้ก็คือข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ ภาวะทางเศรษฐกิจหรือการครองชีพประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และมีความมั่นคงจะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยได้มากกว่าประเทศที่ยากจน ในประเทศยากจนราษฎรเองจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย แต่ถ้าความยากจน ความขาดแคลนและเดือดร้อนทางเศรษฐกิจมีมากเกินไปจนอยู่ในภาวะเกินทนแล้ว อาจจะผลักดันให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็ได้ ข้อจำกัดทางการเมือง ถ้าระบอบการเมืองเป็นระบอบประชาธิปไตย ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่ถ้าการปกครองแบบเผด็จการ ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำและจะเป็นไปในรูปของการมีส่วนร่วมโดยการปลุกเร้าระดมเพื่อสนับสนุนรัฐบาล วัฒนธรรมทางการเมือง ถ้าการมีบทบาททางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่ตระกูล ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพล และอำนาจเงิน ทำให้คนมีความรู้ไม่ยอมเข้ามายุ่งเกี่ยวทางการเมือง (คงฤทธิ์ กุลวงษ์, 2561)

ประเทศกัมพูชาที่มีรูปแบบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (Multiparty Democracy under Constitutional Monarchy) มีการแบ่งเขต การปกครองออกเป็นราชธานี จำนวน 1 ราชธานี คือ กรุงพนมเปญ (Phnom Penh) และ 24

จังหวัด (Khet; เขต) ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดเกาะกง จังหวัดกันดาล จังหวัดกัมปงจาม จังหวัดกัมปงชนัง จังหวัดกัมปงธม จังหวัดกัมปงสะปือ จังหวัดกัมปอต จังหวัดตาแก้ว จังหวัดรัตนคีรี จังหวัดพระวิหาร จังหวัดพระตะบอง จังหวัดโพธิสัตว์ จังหวัดบันเตียเมียนเจย จังหวัดไพรเวง จังหวัดมณฑลคีรี จังหวัดสตึงตรง จังหวัดสวายเรียม จังหวัดเสียมราฐ จังหวัดอุดรมีชัย จังหวัดโพลิน จังหวัดแกบ จังหวัดพระสีหนุ และจังหวัดตะบองคุมุม (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ (Royal Thai Embassy, Phnom Penh, Cambodia) และในแต่ละจังหวัดจะมีศูนย์กลางการปกครอง เรียกว่า อำเภอเมือง หรือเรียกว่า “กรุง (Krung)” โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุง (ตำแหน่งทางปกครอง เรียกว่า “อภิบาลเขต” หรือ “อภิบาลกรุง”) เป็นผู้ปกครอง และรองผู้ว่าราชการจังหวัดอีก 7-9 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามวาระของรัฐบาล (5 ปี) โดยจังหวัดยังแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็นอำเภอ (Srok; สะร็อก) (ตำแหน่งทางปกครอง เรียก นายอำเภอ ว่า อภิบาลสะร็อกหรืออภิบาลซันท์) มีจำนวน 159 อำเภอ และตำบล (Khum; คัม) (ตำแหน่งทางปกครอง เรียก “กำนัน” ว่า “เมคุม” หรือ “ประธานคุม หรืออภิบาลสังกัด”) มีจำนวน 1,633 ตำบล ขณะที่ “กรุง (Krung)” แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น “ซันท์” (เท่ากับเขตของประเทศไทย-District) และ “ซันท์” ยังแบ่งย่อยออกเป็น “สังกัด” (เท่ากับแขวงของไทย-Quarter) นอกจากนี้ ในหมู่บ้านยังแบ่งออกเป็นชุมชน ย่อยอีก เรียกว่า “ภูมิจ (Phom)” (ตำแหน่งทางปกครอง เรียก “ผู้ใหญ่บ้าน” ว่า “เมภูมิจหรือประธานภูมิจ”) มีจำนวน 14,073 หมู่บ้าน อีกทั้งยังมีเมืองสำคัญที่มีฐานะเป็น “กรุง” อีก 3 แห่ง คือ กรุงปอยเปต จังหวัดบันทายมีชัย (บันเตียเมียนเจย) กรุงบาเว็ต จังหวัดสวายเรียม และกรุงสวง จังหวัดกัมปงจาม (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563 : 3)

การตื่นตัวทางการเมืองที่ผ่านมา บ่อยครั้ง พบว่า เกิดจากการปลุกเร้าหรือปลุกระดมให้เกิดการตื่นทางการเมืองเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองให้กับกลุ่มการเมืองบางกลุ่มมากกว่าจะเกิดจากการปลุกจิตสำนึกประชาชนให้หันมาตื่นตัวสนใจกับปัญหาบ้านเมืองโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตื่นตัวในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในนโยบายรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลได้รู้ถึงความต้องการของประชาชนผ่านข้อเรียกร้องและข้อเสนอที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความต้องการของประชาชน (Samuel Huntington, 1971 : 283 - 322) นอกจากนี้ การตื่นตัวทางการเมืองที่ดีต้องคำนึงถึงความเหมาะสม กล่าวคือ ไม่เป็นการตื่นตัวไปตามกระแสจนเกินไป จนทำให้กลายเป็นการปลุกระดมทางการเมืองและก่อให้เกิดวิกฤติความวุ่นวายทางการเมืองของประเทศชาติ ซึ่งพบเห็นได้ในหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมา การตื่นตัวทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาธิปไตยเกิดความเข้มแข็งได้ หากดำเนินการอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมเป็นไปตามกฎกติกาที่ร่วมกันกำหนดไว้ แต่หากการตื่นตัวทางการเมืองมีสูงเกินไป จนไม่อยู่ในกรอบกติกาและรัฐบาล ไม่สามารถตอบสนองได้ทั้งหมด อาจจะนำไปสู่ความไร้ระเบียบของระบอบประชาธิปไตยได้ในที่สุด

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้เป็นที่มาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือเพื่อมุ่งศึกษาถึงความการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศกัมพูชาว่ามีระดับมากน้อยเพียงใด และมีพัฒนาการกระบวนการก่อเกิดอย่างไร โดยอาศัยเหตุปัจจัยหรือเงื่อนไขใดที่มีความสัมพันธ์ต่อความตื่นตัวทางการเมืองดังกล่าว ตลอดจนสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการเมือง

แบบประชาธิปไตยได้มากขึ้นน้อยเพียงใด และอย่างไร อันจะนำไปสู่แนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเสนอแนวทางการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ วิธีการ รูปแบบ และแนวทางการ ส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ทั้งในระดับการเมือง ภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา หนังสือ บทความ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชาวกัมพูชาที่ พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 153,426 คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 399 คน ที่ ได้จากสูตรของ Taro Yamane (สุรินทร์ นิยมานุกร, 2558 : 181) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 20 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ หัวหน้าคนงาน ในแต่ละอำเภอทั้ง 6 อำเภอ ในจังหวัดสมุทรปราการ และข้าราชการสถานทูตที่รับผิดชอบชาว กัมพูชา

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยการใช้การ ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้ วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

ชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการมีความตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มากที่สุด โดยเฉพาะด้านความรู้ความเข้าใจ และนอกจากนี้ ยังมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุดอีกด้วย ซึ่งโดยมากแล้ว ชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัด สมุทรปราการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การออกเสียงเลือกตั้งโดยอิสระเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบ ประชาธิปไตยที่ท่านจะลงคะแนนให้ใครก็ได้ที่ท่านเห็นชอบ และเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนสามารถ

ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ ส่วนทางด้านพฤติกรรมทางการเมือง โดยมากชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง เกาะติดและนิยมที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในชุมชนและสังคมที่ตนสังกัดอยู่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศกัมพูชา ได้ดังต่อไปนี้

แนวทางการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

ชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการมีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับประชาธิปไตยมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความรู้ความเข้าใจ และนอกจากนี้ ยังมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุดอีกด้วย ซึ่งโดยมากแล้ว ชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การออกเสียงเลือกตั้งโดยอิสระเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยที่ท่านจะลงคะแนนให้ใครก็ได้ที่ท่านเห็นชอบ และเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ ส่วนทางด้านพฤติกรรมทางการเมือง โดยมากชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง เกาะติดและนิยมที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในชุมชนและสังคมที่ตนสังกัดอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสถียร ปรีดาสา (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความตื่นตัวทางการเมืองกับพฤติกรรมการเปิดรับและการใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจของประชาชนจังหวัดมุกดาหาร กรณี การถ่ายทอดสดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงปี 2535-2537” พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 63.3 มีความตื่นตัวทางการเมืองน้อย ส่วนผู้อยู่ในเกณฑ์มีความตื่นตัวทางการเมืองมาก ร้อยละ 36.7 และเมื่อนำไปเทียบความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ผลปรากฏว่าความตื่นตัวทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน การเปิดรับการถ่ายทอดสดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และพฤติกรรมการใช้ประโยชน์และสนองความพึงพอใจจากการถ่ายทอดสดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ เมื่อนำคุณลักษณะประชากรมาร่วมทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ พบว่า เพศ สถานภาพครอบครัว อาชีพ รายได้และการศึกษามีความสัมพันธ์กับความตื่นตัวทางการเมือง ส่วนอายุ และสถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับความตื่นตัวทางการเมือง

ถ้าจะเปรียบเทียบการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ จะเห็นว่าชาวกัมพูชาเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง เกาะติดและนิยมที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในชุมชนและสังคมที่ตนสังกัดอยู่ ประชาชนทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายของรัฐบาล เสียงทุกเสียงที่ลงคะแนนในการเลือกตั้งมีค่าสำหรับนักการเมืองท้องถิ่น สำหรับด้านการเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย เชื่อว่าการซื้อสิทธิขายเสียงถือเป็นการไม่เคารพกติกาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองในระบอบประชาธิปไตยควรพึงเสียงส่วนใหญ่แต่ไม่ควรละเลยเสียงส่วนน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พงศกร ประภาชื่นชม (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน

ในเขตเทศบาลลำสามแก้ว อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษาชาวออนไลน์” ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของระบอบการเมืองไทย สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย และสุดท้ายการมีความปรารถนาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษาชาวออนไลน์ ทั้ง 3 ด้าน ที่ไม่แตกต่างกันส่วนความสนใจทางการเมือง จากการรับรู้ผ่านสื่อ จากความถี่ในการรับรู้จากชาวออนไลน์ และจากประเภทข่าวสารทางการเมืองที่สนใจในไลน์ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษาชาวออนไลน์ ทั้ง 3 ด้าน ที่ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การตื่นตัวทางการเมืองนั้นไม่ใช่เป็นเพียงความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคล แต่เป็นการประเมินเพื่อให้สามารถมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจ และการแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การออกเสียงเลือกตั้ง การประท้วง การยอมรับและการปฏิบัติตาม โดยเฉพาะการตื่นตัวทางการเมืองของชาวกัมพูชา ความตื่นตัวทางการเมืองสามารถมองนัยทั้งในเรื่องของ (1) การตื่นตัวทางความคิดหรือการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเมืองในลักษณะของจิตสำนึกแบบประชาธิปไตย (ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง) และ (2) การตื่นตัวในเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ (พฤติกรรมทางการเมือง) ที่ตั้งอยู่บนฐานของการให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกันในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะยากดีมีจนหรือเป็นเสียงส่วนน้อยหรือเสียงส่วนมากก็ตาม

ความตื่นตัวทางการเมืองอย่างแท้จริงนั้น ต้องเป็นการแสดงออกทางการเมืองที่มาจาก จิตสำนึกแบบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการตื่นตัวด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองก็ล้วนแต่ต้องการแสดงออกในฐานะของการเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ต้องคำนึงถึงเจตนาในการเคลื่อนไหวหรือการตื่นตัวทางการเมืองที่มาจากความสมัครใจอย่างเสรีชนในลักษณะของจิตสำนึกแบบประชาธิปไตย เท่านั้น ไม่ใช่เกิดจากการปลุกเร้าหรือถูกชักจูงเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มักแฝงด้วยเจตนาทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อส่วนรวมแต่อย่างใด ดังนั้น ความตื่นตัวทางการเมืองในนัยนี้จึงต้องตระหนักถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อร่วมกันผลักดันในเชิงนโยบายหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของภาครัฐให้กำหนดทิศทางการบริหารประเทศด้วยความเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกระดับอย่างทั่วถึง

ความตื่นตัวทางการเมืองนั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่เยาวชนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย รวมถึงการกระตุ้นให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การทำกิจกรรมสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ นอกเหนือจากนั้นคือ การกล่อมเกลாதาสังคมและการเมืองโดยอาศัยผ่านช่องทางหรือสื่อตัวกลางต่างๆ อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น แต่โดยแท้จริงแล้วผลการวิจัยหลายเรื่องพบว่า สถาบันการศึกษามีส่วนอย่างสำคัญต่อ

การปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติทางการเมืองแก่เยาวชน โดยเฉพาะกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่างๆ ในมหาวิทยาลัยทำให้เยาวชนได้ตระหนักถึงข้อดีของการมีส่วนร่วมโดยผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมกลุ่มต่างๆ

แต่ในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยนั้นไม่ใช่เพียงแค่เรื่องความตื่นตัวหรือความสนใจทางการเมืองตามจารีตประเพณี เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนในระดับชาติและท้องถิ่นเท่านั้น แต่ต้องตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพอันพึงมีพึงได้อย่างเสมอภาคตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศ ที่กำหนดให้ทุกคนเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในชนชั้น สถานะเพศ หรือชนชาติใดก็ตาม การเกิดเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองต่างๆ สามารถส่งผลเอื้อต่อการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการเมืองของชาว กัมพูชาอย่างกว้างขวางมากขึ้น ดังสะท้อนออกมาในรูปของความตื่นตัวทางการเมืองของชาว กัมพูชากลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความตื่นตัวทางการเมืองของชาว กัมพูชาในจังหวัดสมุทรปราการนี้นับได้ว่าเป็นสัญญาณบ่งบอกให้รู้ถึงทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญและมั่นคงต่อไป และสิ่งที่สำคัญยิ่งคือ การทำให้พัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้หลุดพ้นออกจากวงจรอุบาทว์ สามารถสร้างเสถียรภาพการเมืองให้มั่นคงอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง

ความตื่นตัวทางการเมืองในลักษณะเชิงผลลัพธ์นี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เน้นเรื่องการกล่อมเกลாதองศาทางการเมืองในการสร้างความตระหนักให้ชาว กัมพูชาในจังหวัดสมุทรปราการได้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองที่ดีและการมีจิตสำนึกแบบประชาธิปไตย อนึ่ง ความตื่นตัวทางการเมืองสามารถแสดงออกโดยการแสดงความกระตือรือร้นผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบต่างๆ เช่น การร่วมชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งถือเป็นพลังบริสุทธิ์ที่ปราศจากการเคลือบแฝงผลประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลใดๆ ดังนั้น ความตื่นตัวทางการเมืองในที่นี้จึงสามารถสะท้อนได้ถึงความตื่นตัวทางการเมืองที่ไม่ได้เป็นเพียงผลลัพธ์ในเชิงเป้าหมายประการหนึ่งของระบบการเมืองสมัยใหม่เท่านั้น แต่ถือเป็นวิธีการ ที่ภาครัฐจะต้องกระตุ้นส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้และปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยโดยผ่านกระบวนการกล่อมเกลาทองศาทางการเมืองจนสร้างและพัฒนาเป็นวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่จะทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น ความตื่นตัวทางการเมือง จึงเป็นวิธีการแสดงออกทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเมือง นั่นคือ ประชาชนสามารถตระหนักถึงรู้ถึงความสำคัญของการเมืองว่าไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัวอีกต่อไป ทั้งนี้ จุดประสงค์หนึ่งในการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองก็เพื่อให้การเมืองสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นธรรม ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างให้เกิดความเชื่อมั่นในพลังอำนาจของประชาชนในการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองเพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศได้ ดังนั้น ความตื่นตัวทางการเมืองจึงนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เพิ่มขึ้น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ถือเป็นผลพลอยได้ของความตื่นตัวทางการเมือง ขณะเดียวกัน การกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทาง

การเมือง ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ โดยผ่านสถาบันการกล่อมเกลาท่างสังคมและการเมืองแล้วก็ย่อมจะก่อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองต่อไปได้ในที่สุด เมื่อประชาชนเรียกร้องต่อระบบการเมืองซึ่งตอบสนองไม่ได้เต็มที่ จุดนี้เองที่ทำให้เกิดความไม่พอใจหรือความคับข้องใจ จนเป็นเหตุทำให้ประชาชนเริ่มต้นตัวทางการเมืองและผลักดันตนเองให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อกดดันให้มีการตัดสินใจตามความต้องการของตัว เมื่อระบบการเมืองไม่สามารถสนองตอบให้เป็นที่น่าพอใจได้ ประชาชนก็จะเปลี่ยนการกดดันแบบสันติมาเป็นแบบการใช้ความรุนแรง และเมื่อถึงจุดนี้ ระบบการเมืองจะพบกับความระส่ำระสายไร้เสถียรภาพได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1.1) ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนชาวกัมพูชาทั่วไปเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง
- 1.2) ควรมีการส่งเสริมการกล่อมเกลาท่างการเมืองของประชาชนชาวกัมพูชา
- 1.3) ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์การกล่อมเกลาท่างการเมืองแก่ประชาชนชาว

กัมพูชา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกล่อมเกลาท่างการเมืองของประชาชนชาวกัมพูชา อย่าง
- 2.2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวกัมพูชา เพื่อให้เกิด
- 2.3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวกัมพูชา เพื่อให้

ยั่งยืน

ความยั่งยืน

เกิดความยั่งยืนของระบบการเมืองสืบต่อไป

บรรณานุกรม

- คงฤทธิ์ กุลวงษ์. (2561). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. กันยายน – ธันวาคม. 14 (3).
- พงศกร ประภาชื่นชม. (2561). “ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลลำสามแก้ว อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผ่านสื่อสังคมออนไลน์”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (2529). **วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลารเรียนรู้ทางการเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (16 ก.พ. 2549). “การพัฒนาอัตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย”. **หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน**. 16 กุมภาพันธ์ 2549.
- วิทยากร เชียงกุล. (23 ก.ย. 2563). “การปลูกฝังความตื่นตัวทางการเมือง”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://social.science.igetweb.com/index.php?mo=&art> [23 กันยายน 2563].
- สมบัติ อารังญวงศ์. (2549). **การเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมารธรรม.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). **กัมพูชากับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต**. กัมพูชา : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุรินทร์ นิยมามกุล. (2558). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสถียร ปรีดาสา. (2545). “ความสัมพันธ์ระหว่างความตื่นตัวทางการเมืองกับพฤติกรรมการเปิดรับและการใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจของประชาชนจังหวัดมุกดาหาร กรณีการถ่ายทอดสดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงปี 2535-2537”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Samuel Huntington. (1971). **The Change to Change: Modernization. Development and Politics. Comparative Politics**. 3 (3).